

12. februar var en stor dag, en glad dag, tiden vil vise om det også blir en historisk dag. Bakgrunnen er at Arbeids- og sosialkomiteén denne dagen fremmet følgende forslag: «Stortinget ber regjeringen nedsette et bredt sammensatt utvalg som skal foreslå egnede og konkrete tiltak som styrker personer med utviklingshemning sine grunnleggende rettigheter til autonomi, privatliv, familieliv og samfunnsdeltakelse. Mandatet til utvalget må inkludere mål, tiltak, kompetanse, rettsikkerhet, økonomi og styrings-system som sikrer at nasjonale politiske mål innfris.»

Sist det offentlige foretok en helhetlig gjennomgang av utviklingshemmedes situasjon var under Lossius-utvalget i 1985. Resultatet var Ansvarsreformen i 1991, den førte til dyptpløyende endringer der institusjonene ble nedlagt og kommunene fikk ansvar for tjenester og boligtilbud til personer med utviklingshemning. Det var en reform som satte spor etter seg, som hadde intensjoner og verdier en fremdeles ønsker skal ligge fast, som likestilling, likeverd, selvbestemmelse, deltagelse og inkludering, men vi ser likevel en manglende måloppnåelse på en rekke områder. Det var derfor på tide med en ny gjennomgang av levekårene for mennesker med utviklingshemning.

Utvalget skal vurdere tiltak på ulike områder, men Arbeids- og sosialkomiteen trekker i sitt forslag fram noen prioriterte felt: Utvikling av yrkeskompetanse i skolen, inkludering i arbeidslivet, utfordringer knyttet til store omsorgsgettoer og mulighet for reell medbestemmelse med hensyn til bolig. Utvalget skal også se på andre spørsmål, for eksempel knyttet til selvbestemmelse og tvang i forbindelse med utøvelsen av tjenester i dagliglivet.

Når det gjelder den delen som dreier seg om tvang, har det vært en formidabel økning av vedtak om tvang de siste årene. Men betyr det at det brukes mer tvang, eller at bruken av tvang kommer inn i mer ordnete former? Vi kan ikke tillate oss å anta det siste. Her trengs mer forskning og håndfast kunnskap. Som NFU-leder Jens Petter Gitlesen kommenterer på NFUs nettside: «Det er vanskelig å se for seg en tilsvarende utvikling i tvangsbruken overfor noen andre samfunnsgrupper uten at myndighetene iverksetter tiltak».

I denne diskusjonen må vi også se nærmere på andre forhold. Kan vi leve med den store graden av dispensasjoner fra kompetansekravet når tvang skal utføres? På hvilke andre samfunnsområder ville vi godtatt at spesialisttjenester ble utført av ufaglærte?

Vi ser frem til en grundig og god gjennomgang av slike spørsmål og mange, mange fler. Og mens utvalget jobber, må vi andre passe på at «kua ikke dør mens gresset gror». I ulike departement er det mye godt arbeid på gang. Vi andre må sørge for at dette arbeidet fortsetter mens utvalget arbeider. ●●●



*Solvi*